

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΕΠΙΤΑΛΙΩΤΗΣ, ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΣ

1973

Κύμα στο κύμα ο ουρανός
κι η θάλασσά τους
δεν τέλειωσε κι όλο με βρέχει
κι όλο με ζωγραφίζει στην άμμο γυμνό
γελούμενη μιλούμενη όλο κύματα κυματάρες
κι όλη νερό ως την άμμο
την ψιλή, τρυφεράδα
η θάλασσα η θάλασσα·
εί Αλφειέ αγόρι μου Επιταλιώτη,
το θυμάσαι το αγόρι σου που ταξίδευε τα σύννεφα
θυμάσαι κείνο το λοχαγό του Ξενοφώντα
όλους τους Επιταλιώτες — η θάλασσα γελάει
αχ τι λέτε τα δυο σας,
Αλφειέ καβαλάρη θάλασσά μου θηλυκιά
θηλυκότατη
ως εδώ χάμω στην άμμο
που φιλαίνει φιλαίνει ν' αρχίσει νερό,
θάλασσα, θυμάσαι τ' αγόρι σου;
Σωκράτης επί άμμου
Σωκράτης ο ων ο γυμνούμενος στο νερό σου
όλη τη ζωή ως τα μάτια της
ως τα παιδιά μου,
 Ξένη κόρη μου
 Λάμπρος αγόρι μου
 Στεφανία χαϊδεμένο μου,
έτσι είναι, θάλασσα,
έτσι είμαι, γυμνός ως τον κόσμο
γυμνός
κοντά στο νερό σου.
Έλα λοιπόν πάρε με
— κι ας πλέουν γυναίκες
ας γράφονται στο φως του αέρα τα ευγενικά θηλυκά κορμιά
περνώντας τη γύμνια σου
ως τον αιώνα του Επιταλίου, της άμμου,
Σωκράτης ων επί άμμου
που 'χει κουβέντα με τη θάλασσα
μπροστά μου
στα μάτια μου στ' αφτιά μου στο κορμί μου,
θέλω.

Λοιπόν σ' ένα τόπο,
Αλφειός θάλασσα, μάρτυρας η άμμος,

εγώ ξένος, περαστικός, Επιταλιώτης
όχι λοχαγός, Σωκράτης
ολόγυμνος στα κύματα ως τον ουρανό
στη θάλασσά τους,
μιλάω φωνάζω ουρλιάζω
θέλω.

Να με κοντά στα χαλίκια που αφήνεις, νερό,
να με πάνω στην τρυφερότητά σου, αμμουδιά,
να με μπροστά σου εσύ μπροστά μου θάλασσα του κόσμου
έλα μου ολογδυτούλα μου κυματερή
έλα κολύμπα με νέρωσέ με
να σταχτώ σταγόνες σταγονάρες
στη νερένια σου απλωσιά τη μιλούμενη
νερένιος να τυλίξω το νερό σου
κι ο Αλφειός ο καβαλάρης τ' αγόρι μου
ας μένει φανερός κουβεντιαστής σου
κάτωθέ μου μπρος μου που σ' έχω
κι έχω τον καημό την τρυφεράδα
όλη τη γλύκα που μ' αρχίζει
κινούμενο μαρμαρωμένο,
ζω ή θέλω;
θέλω

γλυκιά μου ευγενέστατη θάλασσα
γλυκό νερό βγαίνεις από μέσα μου
σταλίτσες γλυκιές σαν την αγάπη
στάλες μου, μονάχες μου
μοναχούλες μου, εγώ να ένας κόρμαρος,
ε Αλφειέ, Αλφειέ Επιταλιώτη αγόρι μου,
θέλω, θέλω τη θάλασσα
όλη τη γλύκα που λέγατε
στο νησί που μου φτιάνατε να μετράω Σωκράτης εαυτώ
τη γλύκα εκείνη την παλιά ιστορία
του κόσμου
— το χαϊδεμένο μου τ' αγόρι η κόρη μου
τα μάτια της.

Γυναίκα μου θαλασσινή
ματάρες ολάνοιχτες του κόσμου
ολάνοιχτος κόσμος
μπαίνω βγαίνω πουλί ελεύθερο,
κορμί θαλασσινό μου γυμνό
απ' ό,τι κόσμος δεν είναι
απ' ό,τι κοσμώνει το κορμί μου
(Ξένη Λάμπρος Στεφανία)
θαλασσένια μου
σ' αγάπησα γυναίκα μου της θάλασσας.

Κύμα με κοιμάγε κύμα με ξύπναγε

κι έβγαινα στη θάλασσα την πρωινή
τη γλυκιά στην τρυφερή αμμουδιά
όλο σχέδια παιγνιδάκια όλη η θάλασσα ως την άμμο
τρυφερές γραμμές,
αφρός αφρούλης χαλικάκια δροσερές σκιές
σκιούλες και νυχάκια πρωινού πουλιού
που 'φυγε για τη μέρα,
άμμος νερό καθρέφτης
— «ωραίο που είναι το πρωί» —
τι καθρεφτίζει,
γλάρε μου πετούμενε όστρακο που αναθυμάσαι
ολάνοιχτο της θάλασσας;
Το πρωί κι εμένα.

Στους δρόμους της γης
της δουλειά τους τα πόδια τη δουλειά τους οι ρόδες μας
Αχαγιά Μανωλάδα Λεχαινά βασιλικός γεργτός
Αντραβίδα Καβάσιλα ωχ ταξίδι μου
Γαστούνη και Πύργος
(Κολύρι Μπαρμπάσαινα Βολάτζα Ανεμοχώρι κι όσα λέγαμε)
Επιτάλιον να Επιτάλιον θε μου Επιτάλιον
δικοί μου Επιταλιώτες
κάμπος στον ήλιο δέντρα μεριές,
Χοντρολυγιά Παράβαλτος Γιαλός Ροφιάς Πέρα Μεριά,
Αλφειέ Αλφειέ Αλφειέ μου Επιταλιώτη να το αγόρι σου,
με τα γελάδια ω ωωω! για τη θάλασσα
γελάδια αργά του Βλογιάρη
του Νέστορα του βασιλιά των καλών παλατιών
των καραβιών του Τρωικού
ε Τηλέμαχε ταξιδευτή
ε Τηλέγονε — από μακριά
έρχομαι από δέντρο σε δέντρο σε θάμνο σε πέτρα
στο δέος της θάλασσας
ε Ιερώνυμε Επιταλιέα
ήπιες πολύ νερό του Αλφειού μου;
σε θυμάται
σε θυμάμαι, πού 'ν' η ωλένη σου
ταξιδευτή περπατητή του κόσμου
είδες τι είδες έκανες τι έκανες,
αχ Ξενοφώντα Σκιλλούντιε πού τα χαρτιά σου
στην άμμο του ήλιου είναι όλα γραμμένα
τι καλά ζωγραφισμένα του νερού
γράφει το κύμα σβήνει
σχέδια γραμμές στα ωραία μου μάτια.
— Γέροντα Επιταλιώτη, τι λες για σήμερα, λέου;
— Παιδάκι μου παιδάκι μου,
ψωμί, τα ζωντανά να φάνε φύγανε τα κάρρα

πρόβατα στον άμμο το γλυκό νερό της νιότης,
καβαλάρης ήμουνα, ωχ αγώνας
φτώχεια τούτη δω στο χώμα
στ' άνοιγμα του φασολιού τα φύλλα προχωράνε στα μποστάνια
όλη νύχτα τρίζουνε τ' αραποσίτια
σπάσε ένα καρπούζι κόψε μια ντομάτα σώσε ένα σύκο
ας' τους μπαρμπάδες θειές ξαδέρφια κορμοπούλια
ξαδερφάδες θηλυκά κορμιά,
—Ωχ, γιαγιά γιαγιά γιαγιούλα του ψωμιού μου
του χωριού των φύλλων των ανθρώπων
σου και από γλώσσης μέλιτος γλυκίων ρέεν αυδή,
γιαγιά μου Νεστορίτισσα
παραμυθού και πονεμένη,
μίλαγέ μου μίλαγέ μου, δε μου μίλαγες
ωχ τη γλώσσα σου
γελούμενη!
Θα πάω με τα γελάδια θα περάσω τα γελάδια
όλους θα σας βρω,
ε Αλφειέ, πάμε στη θάλασσα
κι άστε μου νησάκι
θηλυκούλι όλο γραμμούλες του άμμου θηλυκό
θα 'ρθούνε τα κορίτσια
τρυφερά κορμιά με δροσερά φουστάνια
θά 'ρθουν τα χειλάκια τ' ανοιχτούλια
τ' ανοιχτά
—ω θάλασσα θάλασσα θάλασσα της γλύκας μου πλατιά
και κύματα γυαλάδα του άμμου σχέδια απ' το νερό
γραμμούλες
άμμος άσπρη μοναχή στον ήλιο
κι είναι η θάλασσα η γαλάζια η μιλούμενη
η υγρή
—o litus vita mihi dulcius, o mare! felix
ήμουνα και να με
Σωκράτης (Εσύ – Ξένη, Λάμπρος, Στεφανία)
εξ Επιταλιωτών κι Ελλήνων,
ο ων επί της άμμου
βρεγμένος εαυτώ
τωρινός, και τα κύματα.

Λέω για την ευγένεια του νερού με την άμμο
θέλω τη θάλασσα
όπως απλώνει απλώνομαι κορμί
τρυφερό στον αέρα που φτάνει από δω, απ' τη ζωή
απ' τη γλύκα τη λαχτάρα μου,
σχέδια του άμμου αφρούλης κύματα
νερό της θάλασσας νερό γλυκό του Αλφειού
που με ποτίζει ως το βαθύ μου φυτό·

χαλίκι το χαλίκι ανάσα τη σταγόνα
γλύκανε τ' αγόρι μου
κοντά στο Επιτάλιο νερό το Ροφιάτικο,
και να πηγαίνει αργά το νερό
νερό για τη θάλασσα ποταμίσιο νερό
όλο ανάσα σερνικό και ζωντάνευα,
ποταμέ ποταμέ μου πόταμε
νερό του κόσμου γερό
ποτάμια του κόσμου στο χώμα
στα δέντρα στους θάμνους στα χορτάρια
στο φυτό στην ψυχή μου
στο χώμα του κόσμου
ποτάμια του κόσμου ποτάμια του κορμιού
—έλα Σκάμανδρε ποταμέ Αλφειέ
ο ποταμός εύροος αργυροδίνης
παραβόιος, ο ταύρος έρχεται στρίβει το κεφάλι
ποταμέ βαθυδίνη
παραταύριε
Ποταμέ πόταμε ταύρε ποταμέ
άγριο νερό στο κορμί
σ' άγριον άνδρα
έλα νερό θεριωμένο πρώτο νερωμένο
ταύρος ολοσέρνικος δράκοντας
(Χουμπάμπα! Χουμπάμπα! Χουμπάμπα!)
φτάνω, μπαίνω του νερού, όρμα οίδματι θύων,
πέταξε, πάρε τα δικά σου τα σύννεφα
όλο το γλυκό νερό, Αλφειέ, μεμυκώς, ηύτε ταύρος
κατά την πλατιά γαλάζια
τη χαϊδομιλούσα που 'ρχεται να γράψει
να μου ζωγραφίσει υγρή
τα όλα στο κορμί κι αποκάτω του
θηλυκιά,
έλα Ποταμέ πόταμε πήδα μου υψόσε στα γόνατα,
νερό στον άντρα του αγοριού που προχωρεί για τη θάλασσα,
θάλασσα θάλασσα θάλασσα,
πόταμος έρχομαι Ροφιάς
γλύκα η ζωή ο θάνατος
— στο Ροφιά πάταγα αγόρι
αυτό εαυτό θαλασσινό κι υγρότατο:
κραταιά ως θάνατος αγάπη.

Ξένη της θάλασσας, μάτια,
κορμί δικό σου, ε αγόρι μου Αλφειέ
Ροφιάτικε Επιταλιώτη,
σέβας μ' έχει, το δέος του νερού,

είναι τη
να τη εδώ του κόσμου του κοσμούλη
κοριτσάκι λυγρό γελούμενο,
λοιπόν μεγάλη θάλασσα ουρανό ευρύς
γλυκούτσικα μικρούτσικα αμμουδάκια
ποταμός, αγόρι μου Αλφειέ
Ροφιάτικο Επιταλιώτικο,
ξεκίνα για το θάνατο για τη ζωή για την αγάπη
για την τελευταία στιγμή την τελευταία κίνηση
για το μαρμάρωμα που στάζει σταγόνες τον κόσμο,
κι εγώ να είμαι να θέλω να έχω
νερό ποταμό γλυκό νερό
Ροφιάτικο, Αλφειός Επιταλιώτικος
αργός στο χώμα
Ροφιάτικος, σταγόνα σερνική μεγάλη
στ' άνοιγμα του κόσμου, στα χειλάκια
στις ριζούλες στις δεντράδες,
σταγόνα — πώς να τέλειωνα; —
σταλάζει μόνη στον κόσμο
Ροφιάτικη
—παιδιά μου αχ οι σταγόνες μου
οι σταγόνες το νερό ο Αλφειός κι η θάλασσα·
μού 'φτιαναν ένα νησάκι, Σωκράτης επί της άμμου
χέρι η θάλασσα χέρι ο Ποταμός,
πάει ο ήλιος κι εγώ όλο γλυκαίνομαι.
— Μίλα τον έρωτα, θαλασσινέ,
μίλα τη στιγμή που βγαίνεις απ' έξω.
— Σου μίλησα, θαλασσινή μου, μυστικό νερό·
εγώ το 'χω στον ήλιο
κι αυτός ξέρει δεν το ξέρει
τ' αρέσει δεν τ' αρέσει,
δε μιλάει, φωτάει ηλιώνει
κι ο κόσμος κοσμίζει
κι ο Σωκράτης, τι άλλο, Σωκρατίζει.

Θάλασσά μου
θάλασσα της μνήμης μου και τωρινή
θάλασσα αιώνια
της άμμου Αλφειώτικη
παραβόια παρανθρώπινη
Νεστορική Ιερωνυμαίικη
θάλασσα αυτών που φύγανε
— γιαγιά μου γιαγιά μου γιαγιά μου —
αυτών που μείνανε
— πατέρα μου και μάνα μου —
θάλασσα των ανθρώπων
θάλασσά μου,

να 'με τ' αγόρι σου
Αλφειός Αλφειέ μου
ταύρος και Ροφιάς
των χρόνων μου και των λαμπυρισμών μου
των ανθρώπων μου και αυτός εαυτώ
λαμπυρισμός σταγόνας μεγάλης
πλατιάς κι ολόγλυκειας
τρυφερής κι όλο σχέδια,
μια λέξη υγρή κυλούμενη
μιλούμενη,
Σωκράτης επί της άμμου.

*Επιτάλιο, στη θάλασσα, σε μια ψαθοκαλύβα,
Αύγουστος 1973, 12 βράδυ, 13 πρωί*

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Στο ποίημα γίνεται χρήση ονομάτων τόπων κι ανθρώπων, παλιών και νέων, πάνω στον τρόπο της καθαρής ελληνικής λαλιάς, παλιάς και νέας (παραδείγματα: Όμηρος, Κύρου Ανάβασις, Χρονικά, δημοτικό τραγούδι, σημερινή γλώσσα: χωριά, τοπωνύμια, ονόματα).

Στην ίδια γραμμή ουσιαστικής χρήσης πρέπει να λογαριαστεί ο στίχος: «ωραίο που είναι το πρωί,», κουβέντα της Ξένης, της κόρης μου (10 χρονών τώρα) μιλούμενη σ' αυτό τον τόπο της θάλασσας την ώρα της γραφής· η παιδική γλώσσα ελπίζω πως με καθοδηγεί (Ένα βιβλίο με ποιήματα της Ξένης, από τα 5 της περίπου και μετά, βγήκε, εκτός κυκλοφορίας, πριν δύο χρόνια, για να δηλωθεί ό,τι σαφέστατα δηλώνεται τώρα).

Χουμπάμπα, είναι το θεριό που πάλεψαν ο Γιλγαμές κι ο Ενκιντού (Έπος του Γιλγαμές)· παριστάνει το χαλασμό, το χάος (του προκοσμικού νερού) — απ' όπου, για τις Βέδες, «υψώθηκε επιθυμία».

Το λατινικό απόσπασμα είναι από τον Πετρώνιο.

Από τις αναφορές στα ελληνικά πράγματα και κείμενα, σχολιάζω εδώ, για τη δυσκολία του κατατοπισμού, το «Ροφιάς», όνομα του Αλφειού δεμένο με το θάνατο. Το *Άσμα Ασμάτων* είναι, βέβαια, ελληνικά μας.